

ZITTING VAN DEN RAAD VAN VLAANDEREN
(20 September 1918.)

(Fragment.)

Ontslag van CLAUS, ingevolge de voorvallen van 25ⁿ Juli.
Brief van CLAUS, ontslag nemend als lid van den
Raad van Vlaanderen.

Heer Meester J. VAN DEN BROECK. — Een schrijven d.d. 18 Augustus van den Heer Prof. Dr CLAUS luidde als volgt :

« Hooggeachte Heer Voorzitter,

» In de zitting van 26 Juli 1918 legde ik, met eenige mijner politieke vrienden, een motie neer waaraan ik de volgende punten ontleen :

» De Raad van Vlaanderen.....

» 1° Neemt met genoegen akte van de verklaring van den Rijkskanselier Graaf VON HERTLING, in de hoofdkommissie van den Rijksdag afgelegd, dat België en dus ook Vlaanderen geen vazal van de Ententemogendheden, noch van Duitschland mogen worden;

» 2° Drukt de hoop uit dat Duitschland in overeenstemming met de belofte van den Rijkskanselier VON BETHMANN-HOLLWEG in Augustus 1914 afgelegd, ons uitgeput land de gelegenheid zal bieden zich in zijn vroegere welvaart te herstellen. »

» Die motie was het gevolg der mededeelingen die ik in die zitting gedaan heb, en die aantoonde hoe de Voorzitter der Commissie van Gevolmachtigden, de heer Prof. Dr P. TACK, te Antwerpen, in een gesloten vergadering van Duitsche officieren, ambtenaren, enz., gesproken had over Zeebrugge als basis voor de Duitsche vloot, over de bezetting van de Maasforten door Duitsche troepen en over het inlijven van Vlamingen in het Duitsche leger, dit laatste met voorbehoud dat de Vlamingen ook tot den rang van officier zouden kunnen bevorderd worden. Toen ik dit heb meegedeeld, er bij voegende dat die woorden een verraad daarstelden tegen Vlaanderen, door lafheid of door domheid ingegeven, heeft de heer TACK niet ontkend dat hij deze woorden heeft uitgesproken, maar eenvoudig getracht zich te verontschuldigen met de bemerking dat hij voor die Duitsche heeren de programmas der verschillende groepeerings die de Unionisten en die der Jong-Vlamingen in den Raad. heeft uiteengezet.

» De heeren DE CNEUDT en VAN BERGEN, leden van den groep der Jong-Vlamingen hebben deze inzichten ver van zich afgeworpen.

» Mijn collega Dr W. TAMM, heeft toen zeer terecht de vraag gesteld welke groepeerings in den Raad in haar programma heeft geschreven dat Duitschland Zeebrugge en de Maaslinie na den oorlog militair mag bezet houden en soldaten voor het Duitsche leger in Vlaanderen mag aanwerven.

» De heer Voorzitter TACK heeft dan enkel gezegd dat het de meening was van sommige leden van den Raad.

» De heer Voorzitter TACK heeft gesproken zooals ik heb gezegd, en hij heeft aan die tegenwoordig waren op die voordracht, niet alleen den indruk gegeven maar de volledige overtuiging dat hetgeen hij zegde de politiek was van den Raad van Vlaan-

deren. Over de schakeeringen die zouden bestaan in den Raad, heeft hij geen woord gerept.

» Ik achtte het als Vlaming totaal uitgesloten dat er in onze vergadering menschen zouden zitting hebben die Duitschgezinder zijn dan de Gouverneur-Generaal van België, en zelfs dan de Rijkskanselier van het Duitsche Rijk. De Gouverneur-Generaal, na voeling genomen te hebben met de Rijksregeering, heeft immers zijn instemming betuigd met het artikel in de *Kölnische Zeitung* van 25 Juli l.l., waarin toch uitdrukkelijk staat : « Geen aanexatie, geen dwangverduitsching ! Een vrij, zelfstandig Vlaanderen ! »

» Het deed mij dan genoeg in diezelfde zitting te hooren dat de heeren DE CNEUDT en VAN BERGEN geneigd schenen te zijn het Jong-Vlaamsche programma te wijzigen, en de « eventueele militaire toenadering tot de Centrale Mogendheden, in hun programma vermeld », ter zijde te laten. De groep der Jong-Vlamingen heeft echter sedertdien zijn programma de wereld ingezonden, en die eventualiteit van kultureele, economische, politieke en militaire overeenkomsten met de Centrale Mogendheden, eenzijdige overeenkomsten dus, laten bestaan.

» Zoo ontstaat fataal tusschen de Jong-Vlamingen en tusschen ons, de klove die van dag tot dag breeder moet worden en die de Vlaamsche Beweging, die wij zoo hoog hadden opgevat, en pragmatisch konden uitwerken, ten onder zou brengen indien wij ons tegen deze overdrevene en ongelukkige opvattingen niet ten krachtdadigste verzetten. Zoo komt men fataal tot het programma dat de heer Voorzitter TACK uiteenzette, en tot de gedachten die de heeren Gevolmachtigden BRIJS en VERHEES onder de leiding van den Ultraannexionist, den heer DOMELA NIEUWENHUIS in heel Deutschland verspreiden.

» In het nummer 219 van *Het Vaderland*, 9 Augustus, zegt o. m. de heer BRIJS : « Het Vlaamsche Volk snakt naar verlossing en wenscht van harte aansluiting bij Deutschland. De Vlamingen zijn in geval van nood bereid, met het wapen in de hand de zelfstandigheid en de aansluiting bij Deutschland door te zetten. De heeren VERHEES en DOMELA NIEUWENHUIS sloten zich bij het gezegde aan. »

» Dit gebeurde te Magdeburg. In een andere vergadering, te Berlijn, zegde de Voorzitter, generaal VON UNGER, dat een ding Vlamingen en Duitschers verenigde namelijk het vertrouwen op God, op den Keizer, op Hindenburg en het Duitsche leger en de historicus Dr Schäfer kon op het einde der voordrachten uitroepen : « Die Flandernküste muss eine Drohung für England sein, und volle Verwerbarkeit für Deutschland haben ! »

» Voor de eer van den Raad van Vlaanderen, meer nog voor de waardigheid van het Vlaamsche Volk, dat zoo trots gaat op zijn vrijheidszin, had ik gehoopt dat de Raad, in een spontane betooging, de motie zou gesteund, en zijn afkeuring zou gegeven hebben aan de buitenlandsche leiding van de Commissie der Gevolmachtigden, en aan den heer TACK in 't bijzonder.

» Door allerlei bedrijven, en in 't bijzonder door de handelwijze van den heer Voorzitter TACK die het niet noodig achtte die stemming van vertrouwen uit te lokken maar wel van ze te doen verschuiven, werd de motie uitgesteld tot de volgende zitting.

» Die zitting, die moest plaats grijpen op 1 Augustus is dan op den 16 Augustus belegd geweest. Men had dan den tijd alles te regelen, hoofdzakelijk te beletten dat onze motie in aanmerking zou komen, en dit is dan natuurlijk gebeurd.

» De motie van den heer SPINCEMAILLE, in de zitting van 16 dezer voorgedragen, en die de voorkeur moest hebben op een motie drie weken te voren neergelegd, luidde als volgt :

« De Raad van Vlaanderen, gezien den niet voldoende uitslag der werking der Commissie van Gevolmachtigden, besluit dat de heeren Gevolmachtigden hun mandaat zullen neerleggen ».

» Die motie die luidens de verklaring van den heer SPINCEMAILLE niet het minste wantrouwen tegenover de heeren Gevolmachtigden bevatte, werd gestemd. De heeren BRIJS, VERHEES, en de heer TACK, blijven dus vrij te spreken zooals zij gesproken hebben, blijven vrij het activistisch streven in de wereld van dag tot dag hatelijker te maken, totdat de Vlaamsche beweging die wij redden moeten, ten volle ten onder zal gaan.

» Met die politiek moet ik in geweten breken. De Raad die gesticht is om de «algeheele en volledige zelfstandigheid van Vlaanderen, en de onverwijldte verwezenlijking van al de maatregelen, die er toe moeten leiden » te bewerkstelligen, blijft aan die historische rol te kort. **Hij dekt met zijn schuld die leden van den Raad, die Vlaanderen als een Vazaalstaat van Duitschland willen aanstellen; hij voert een gevaarlijke politiek.**

» Noch de ontactische reis naar Berlijn, noch de al te vroegtijdige en ondoordachte uitroeping der Zelfstandigheid van Vlaanderen, doch de in haren vorm zoo overdreven proclamatie aan het Duitsche Volk, die in werkelijkheid de gematigste politiek van Duitschland, zooals de gebeurtenissen het bewezen hebben, kon steunen, zijn niet in staat geweest, niettegenstaande het gevaar dat zulke middelen in zich dragen het hooge doel dat wij nastreven Vlaanderen's zelfstandigheid te benadeeligen.

» Maar als het er op aan komt ons vast te leggen, in schijn of in werkelijkheid, aan de woorden of aan de daden die op rechtstreeksche of op onrechtstreeksche wijze een annexionistisch programma voorstaan, die ons op voorhand kunnen binden op gelijk welk terrein en aan gelijk welke mogelijkheid, die bijgevolg indruischen tegen het princip der zelfstandigheid van ons volk dan zijn wij in geweten verplicht, getrouw aan den eed die wij aflegden, in andere middens en met andere middelen voor Vlaanderen's zelfstandigheid te strijden ? De Raad van Vlaanderen biedt ons geen voldoende waarborgen.

» Ik heb dus de eer U mijn ontslag als lid van den Raad van Vlaanderen in te dienen.

» Aanvaard, Hooggeachte Heer Voorzitter, de uitdrukking....

(Get.) CLAUS.»

Bewijsstukken voor de geschiedenis van den oorlog in België

Het Archief

van den

Raad van Vlaanderen

Uitgegeven door den

Nationalen Bond voor de Belgische Eenheid

BRUSSEL

Drakkerij Oud-Huis Th. DEWARICHET
16, Wilde-Woudstraat

Uitgever H. LAMERTIN
1, Coudenbergstraat

1929